

2. Adami peccatum, ultra superbiae deformitatem, habuit etiam duplum aliam malitiae speciem, videlicet inobedientiam, & gulam. In primis enim proptiam excellentiam ut finem & motivum primarium inordinate appetit, deinde voluit id quod sibi proponebat ut medium ad talem excellentiam habendam, nimis non subiici divino precepto de non comedendo de ligno verito, & tandem tale preceptum de facto violavit, & de fructu prohibito comedidit. Ratione primi ille actus fuit superbiae, cuius objectum est propria excellentia, sine debita mensura. Ratione secundi fuit ibi malitia specialis inobedientiae, haec enim consistit in contemptu & violatione divini precepti, ut expressa volita. Ratione tertij idem actus constitutus est in specie gulam, quia cum preceptum esset de non comedendo, affectus tale preceptum violandi, fuit inordinatus appetitus cibi, in quo gula consistit.

3. Peccatum illud fuit gravissimum, ratione triclicis circumstantiae. Primo ex circumstantia personae peccantis, quae gratia, sapientia, virtutibus, aliisque privilegiis supra explicatis, præcellebat. *Quid enim?* (inquit Bernardus serm. 2. de Annunt.) ei deerat quem misericordia custodiebat, decebat veritas, regebat justitia, pax forebat? Qui erat Paradisi accolae, terra dominus, cœli civis, domesticus domini, frater beatorum spiritum, & caelestium coheres virtutum. Secundum locus Paradisi, quem Adamus fecerit suo dehonestavit, notabiliter aggravat ejus peccatum; siquidem eo loci nulla erat peccandi occasio, nullumque male agendi incitamentum; quin imò plurime & acerrima ad laudandum, commendum, & amandum Deum, ejusque iussis obtemperandum excitamenta. Tertius gravissimum fuit tale peccatum, ob damna ex eo secula, id est jacturam tot tantorumque bonorum, nunquam deinceps recuperandorum, & tot tantorumque malorum quæ perperit necessitatem. Neque tale damnum in solum Adamum redundavit, sed suo casu & ruina, omnes suos posteros, quotquot deinceps fuerunt, futurique sunt, in peccati & mortis exitum perpetravit. Unde Bernardus homil. 2. super Missus est, alloquens Adamum & Eevam, sic ait: *Sicut omnium parentes, ita omnium fuisse peremptores;* & quod infelicius est, prius peremptores quam parentes.

4. Hujus peccati gravitas magis constabit, explicando privations, defectus, ac vulnera, quæ in naturam humanam induxit. In primis ergo eam spoliavit justitia originali, & dono integratissima, quæ Adam pro se & suis posteris à Deo in sua creatione accepérat. Ut enim discurret S. Thomas opusc. 192. *Quia tam ordinata integritas causabatur ex subjectione humane voluntatis ad Deum, consequens fuit, ut subducta humana voluntate à subjectione divina, deperiret illa perfecta subiectio inferiorum virium ad rationem, & corporis ad animam, unde consecutum est, ut homo sentiret in inferiori appetitu, concupiscentia, & ira, & exteriorum passionum inordinatos motus.* Quam doctrinam defūmpit ex Augustino, qui 13. de civit. cap. 13. hæc scribit: *Poena quam precepti facta est transgressio, confessim gratia deferente divinâ, primi parentes de corporum suorum nuditate confusi sunt: senserunt enim motus inobedientis carnis sue, tanguam reciprocam penam inobedientie sua.* Similia habet Gregorius 26. moral. cap. 13. ubi de Adamo loquens sic ait: *Quia Authori suo esse subditus noluit, ius carnis subdita quam regebat, amissit; ut in seipso videlicet inobedientie sua confusio redundaret, & superatus disceret, quid elatus amississet.*

5. Secundum peccatum Adami naturam humanam reddidit morti, morbis, doloribus, & aliis miseriis corporalibus obnoxiam: licet enim mors, morbi,

& aliae miseriae corporales, naturaliter contingant homini, utpote ex quatuor elementis, subindeque quatuor primis qualitatibus contrariis inter se pugnantibus composite; quia tamen justitia originalis, perfectè subjiciens & subordinans corpus animam, hos defectus impedit, non minus quam palus, qui navem in medio flumine constitutam retinet, ne in mare devolvatur; id est sicut qui palum auferret, causa esset per accidentem, & tanquam removens prohibens, descensus navis in mare; ita & peccatum Adami quod sustulit originalē justitiam, est causa per accidentem mortis, & aliorum defectuum corporalium, qui sunt media ad illam. Unde Augustinus 13. de civit. cap. 15. *Constat inter Christianos, veraciter Catholicam tenentes fidem, etiam ipsam nobis mortem corporis, non lege natura, sed merito inflictam esse peccati.* Hinc Isidorus in libro Ethymologiarum ait quod mors à mordendo dicitur, quia cum primus parens, pomum venum momordit, per mortuum mortem incurrit.

6. Tertiū, natura humana per Adam peccatum, non solum spoliata fuit justitia originali, dono integritatis, ac immortalitatis, & impassibilitatis, aliisque donis gratuitis, sed etiam vulnerata in naturalibus, ut constat ex parabola hominis descendens à Jerusalem in Jerico, qui incidit in latrones, qui expoliaverunt eum, & plagiis impositis abiuerunt, servivis relicto. Ubi Venerabilis Beda: *Peccata dicuntur plague, quia his natura humana integritas violatur.*

7. Hæc vulnera per peccatum Adami naturæ humanæ inflicta, egregie explicat S. Thomas 1. 2. quæst. 85. art. 3. ubi ait, quod sicut in humano corpore vulnera dicitur, quando inter partes continuas & unitas sit aliqua ruptio vel divisio; ita in anima merito appellatur vulnus, ruptio illa, vel divisio, quæ per peccatum in ejus potentias facta fuit, dum ab ordine rationis, cui per justitiam originalem, donumque integratissima, erant perfectè unitæ, fuerunt divisæ & separatae, per destitutio[n]em prædicti ordinis. Unde cum per peccatum originale quatuor præcipue potentias, ordine ad proprium objectum destituta sint; nimis intellec[t]us, qui destituitur ordine ad verum; voluntas, quæ destituitur ordine ad bonum honestum & rationi consonum; concupiscentia, quæ destituitur ordine ad delectabile moderatum ratione; & irascibilis, quæ destituitur ordine ad ardum & difficile, ne prompte ac expedite feratur in illud, quatuor sunt vulnera homini per tale peccatum inflicta: nempe vulnus ignorantiae, quo hebetatur ratio ad cognitionem veri; vulnus malitiae, quo voluntas retardatur à prosecutione boni honesti; vulnus concupiscentiae, quo appetitus concupisibilis exardescit, & irmoderate fertur in bonum delectabile contrarium rationi; & vulnus infirmitatis, quo irascibilis ad prosecutionem boni ardui languet & torpescit. Ipsum vero peccatum originale, non dicitur propriè vulnus, sed portius infirmitas vel languor naturæ, quia per illud totus homo infirmatur & languescit: Sicut non appellamus vulnus febrem quā totum animal laborat, sed languorem vel infirmitatem.

8. Adamum per penitentiam peccati sui veniam fuisse consecutum, & in gratiam Dei restitutum, de fide certum est, & oppositum ut erroneum damnant Augustinus, Epiphanius, & alii SS. Patres, contra Encratitas, negantes Adamum fuisse per penitentiam à peccato suo liberatum. Favet etiam Scriptura sacra, nam Sapient. 10. Sic dicitur: *Hoc (id est sapientia) illum qui primus formatus est à Deo Pater orbis terrarum, cum solus esset creatus, custodivit, & eduxit illum à delito suo.* Quibus verbis Scriptura aperte

aperte testatur, Deum à peccato suo Adamum liberasse, & in pristinam gratiam restituisse. Unde Tertullianus lib. 1. contra Marcionem cap. 25. ait Deum non maledixisse Adam nec Eevam, sed benignè eos tractasse post ipsorum lapsum, ut restitutio[n]is candidatos, ut confessione relevatos. Similiter Ireneus lib. 3. cap. 37. dicit quod Adamus transgressio[n]is fecit penitentiam: penitentibus autem largitur benignitatem suam Deus. Et hanc penitentiam asserit ostendisse Adamum faciendo sibi cinctorium ex foliis sicutus, quæ carnem possent affigere. Addunt alij, Deum Adæ & vxori ejus fecisse tunicas pelliceas, ut eo vestitu indicaret illorum penitentiam; etenim pelles mortuorum animalium figurabant virtutem penitentiae, per quam moriendum est peccatis, omnesque carnales cupiditates perdonanda ac mortificanda. Denim SS. Patres communiter docent, Adamum & Eevam per Christi sanguinem ab extremo supplicio liberatos esse, & salutem aeternam consecutos. Unde Epiphanius hæresi 46. docet non sine mysterio Adamum sepultum fuisse in monte Calvaria, quia nimis efficaciam sanguinis Christi primus experturus erat.

Idem afferit Augustinus serm. 71. de tempore: *Etiam (iniquit) hoc antiquorum relatione refertur, quod & Adam primus homo in ipso loco ubi Crux fixa est fuerit aliquando sepultus, & ideo Calvaria locum dictum esse; quia caput humani generis, ibi dicitur esse sepultum.* Et vere, fratres, non incongrue creditur quod ibi erexitur Medicus, ubi jacebat egrotus. Et dignum erat, ut ubi occiderat humana superbia, ibi se inclinare divina misericordia, & sanguis ille pretiosus, etiam corporaliter sanguinem antiqui peccatoris, dum dignatur stillando contingere redemisse credatur. Similia tradit Hietonymus Epist. 17. quam nomine Paulæ & Eustachij ad Marcellam scribit, ubi de Hierosolymis loquens, hæc habet. *In hac urbe, immo in hoc tunc loco, & habitasse dicitur & mortuus esse Adam; unde locus in quo Crucifixus est Dominus noster, Calvaria appellatur, scilicet quod ibi sit antiqui hominis Calvaria condita: ut secundi Adam, id est, Christi sanguis, de Cruce stillans, primi Adam & jacientis Protoplasti peccata dilueret, & tunc sermo ille Apostoli completeretur: Excitare qui dormis, & exurge à mortuis & illuminabit te Christus.*

CAPUT VI.

De statu naturæ puræ.

1. **D**uo dicit status naturæ puræ, nempe naturaliter, & ejus puritatem: natura includit essentiam, & quæ connaturaliter ei debentur, puritas excludit omnia indebita, seu ab essentia connaturaliter non postulata; quæ duplicitis generis esse possunt: quædam enim perficiunt hominem in ordine ad finem ipsi connaturalem, & operationes ordinis naturalis, et donum integratissima, de quo §. 4. Alia in ordine ad finem supernaturalem, & operationes ipsi proportionatas, ut dona gratiae strictè sumptu.

2. Hunc statum nunquam re ipsa fuisse certum est, cum Deus Adamum cum dono integratissima & justitia originalis creaverit, ut supra ostensum est, & Angeli simul cum natura gratiam sanctificantem in sua creatione adepti sint, iuxta illud Augustini: *Erat Deus in Angelis, condens naturam, & largiens gratiam.* Solùm ergo difficultas est & controversia inter Theologos, an ille status possibilis sit: Et quidem illum esse possibilem de potentia Dei extraordinaria & absoluta, quā Deus agere potest,

3. Confirmatur primo: Omnis creatura est naturaliter, & ex sua origine, Dei serva, cum talis servitus in creatione fundetur: At servus non est naturaliter hæres domini sui, ut habetur Genes. 2. 1. Ergo nulla creatura, quantumcumque pura & innocens in sua origine, ex sua natura exigit dona gratiae & glorie, nec ordinatur ad claram Dei visionem, & beatitudinem supernaturalem, quæ est hæreditas Dei, subindeque potuit à Deo creari, etiam de potentia ordinaria, sine hujusmodi donis. Hanc rationem insinuat Cyrus lib. 1. in Joan. cap. 13. his verbis: *Creatura cum serva sit, nata tantum & voluntate Patris, ad supernaturalia elevatur.*

4. Confirmatur secundum: Homines, etiam innocentia, & Angeli, sunt filii Dei tantum adoptivi, nam filius naturalis unus est Christus: Sed filius adoptivus, non jure nativitatis, sed assumptione gratuita, & naturam non consequente, vocatur ad hæreditatem: Ergo nec Angeli, nec homines innocentes, possunt habere claram Dei visionem, quæ est ejus hæreditas, natura suā, sed debent ad illam per gratiam elevari, hoc est per donum aliquod natura altius, & ipsi indebitum, & per consequens possunt sine tali dono creari. Unde D. Thomas quæst.

quæst. 4. de malo art. 1. ad 14. *Carentia divina visionis dupliciter convenit alioni*, uno modo sic quod non habeat in se unde possit ad divinam visionem pervenire; & sic carentia divina visionis competet ei qui in solis naturalibus esset, absque peccato; sic enim carentia divina visionis non esset pena, sed defectus consequens omnem naturam creatam. Quo nihil clarius & expressius pro nostra conclusione, & possibilitate status naturæ puræ, dici potest.

7. Dico secundò: de potentia Dei ordinaria, providente singulis rebus juxta id quod naturaliter exigunt, potuit homo, etiam ante lapsum Adami, creari in statu naturæ puræ, quoad donum immortalitatis, sive cum inclinatione effræni & rebelli partis sensitivæ adversus rationem.

8. Probatur primò ex D. Thoma in 2. dist. 31. qu. 1. art. 2. ad 3. ubi sic habet: *Poterat Deus à principio quando hominem condidit, etiam alium hominem ex limo terra formare, quem in conditione sua naturæ relinqueret, ut scilicet mortalis & passibilis esset, & pugnam concupiscentia ad rationem sentiens; in quo nihil naturæ humanae derogaretur, quia hoc ex principio naturæ consequitur. Non tamen iste defectus in eo rationem culpa aut pœna habuisset, quia non per voluntatem iste defectus causatus esset.* Quibus verbis aperit docet nostram conclusionem. Nec valet quod ait predictus Recentior supra citatus, nempè S. Thomas ibi loqui de possibiliitate status naturæ puræ, in ordine ad potentiam Dei extraordinariam & absolutam, non vero per respectum ad potentiam Dei ordinariam. Ratio enim quā probat, hominem posse produci cum pugna concupiscentia ad rationem, subindeque sine dono integratiss, nimis, quia hoc ex principio naturæ consequitur, manifestè ostendit, ipsi loqui de possibiliitate status naturæ puræ, in ordine ad potentiam Dei ordinariam, cùm potentia Dei ordinaria illa sit, quā Deus operatur conformiter ad naturam rerum, & ea quā ex illa consequuntur. Unde.

9. Probatur secundò conclusio ratione fundamentali: *Integritas naturæ, seu perfecta subjectio appetitus inferioris ad superiori, non est homini connaturaliter debita:* Ergo potuit sine illa creari, non solum de potentia absolute, sed etiam de potentia ordinaria. Consequientia patet, nam potentia non moriendi, non est homini naturaliter debita. Ratio etiam id suadet, nam ut praecedenti conclusione arguebamus: Nulli naturæ debetur connaturaliter remedium defectus qui est ipsi connaturalis: Atqui donum immortalitatis est remedium aliquis defectus homini connaturalis, nempè mortalitatis, vel corruptibilitatis, quæ ex intrinseca ipsius constitutione sequitur, seu ex naturalibus ejus principiis, quæ sunt materia prima, & anima rationalis; quia enim materia prima in nullo compito per ejus formam plene satiat, & manet ubique famelica, & cum appetitu ad aliam, consequenter dat locum contrariis qualitatibus, passionibus, & alterationibus corruptivis, quibus ipsa composita ad interitum & corruptionem tendunt: Ergo donum immortalitatis non est homini connaturaliter debita.

10. Contra praecedentes conclusiones objicit primò P. Contenson: *Non est convenientis ut homo in illo statu producatur, in quo suam perfectam beatitudinem, quam naturaliter appetit, obtinere non possit, alia frustra beatitudinis appetitum hominibus Deus inseruerit:* Atqui in statu naturæ puræ homo beatitudinem suam perfectam, quam naturaliter concupiscit, assequi non posset; cùm illa consistat in clara Dei visione, ad quam statu naturæ puræ pervenire nequaquam possit; quia status ille omnem gratiam, & à fortiori visionem beatam, quæ est gratia consummata, excluderet: Ergo status naturæ puræ non est convenientis, nec de potentia Dei ordinaria possibilis.

11. Respondeo, concessa Majori, negando Minorem, & ad ejus probationem dico, quod licet in statu elevationis naturæ humanæ ad ordinem & finem supernaturalem, perfecta hominis beatitudo in clara Dei visione consistat, non tamen in statu naturæ puræ; quia homo creatus in puris naturalibus, non esset ordinatus in finem supernaturalem, sed duntaxat naturalem. Si autem quæras, in quo illa consistet? Respondeo Theologos eam constitutre in perfectissima & suavissima contemplatione Dei authoris naturæ, quæ non pertingeret ad claram

conveniens Dei æquitati ac bonitati, nec per consequens de potentia Dei ordinaria seu ordinata possibilis.

12. Respondeo miserias & afflictiones corporeas esse duplicitis generis, quædam sunt defectus naturales, conseqentes ex ipsa hominum natura, seu materia ex qua constant, ut sunt morbi, & mors corporea; alia vero sunt homini præternaturales, ut poena combustionis æternæ. Has secundas Deus nemini infert sine ejus culpa, prima vero possunt homini advenire absque ejus culpa, subindeque in statu puræ naturæ reperi, cùm Deus non teneatur cursum naturæ, & actionem causarum naturalium impedire, ut creature, etiam rationales, sint liberae ab omni malo, quasi (inquit Augustinus) *essent summa & incommutabile bonum.* Addo quod creaturæ irrationali, etiam innoxiae, ut columbae, & agni innocentes, licet nullius peccati sint reæ, tamen patiuntur dolores, & mortem, quia hæc est conditio naturalis corporis quo constant: Sed corpus humanum ejusdem est naturæ & constitutionis, ac corpora animalia: Ergo eti in statu puræ naturæ homo esset omnis peccati, etiam originalis, expers, nihilominus morbis, doloribus, morti, & aliis miseriis, & defectibus naturalibus esset obnoxius.

13. Objicit tertius: *Non est de potentia ordinata possibilis ille status, in quo non esset possibilis post mortem resurrectio mortuorum:* Atqui in statu naturæ puræ non esset possibilis resurrectio mortuorum: Ergo talis status non est de potentia Dei ordinata possibilis. Minor constat, quia resurrectio mortuorum est supernaturalis, & excedit omnes vires naturæ, cùm à privatione ad habitum non detur regressus; status autem naturæ puræ, omnia supernaturalia excludit. Major vero probatur ex eo quod naturale hominis desiderium ad felicitatem tendit: Sed hanc non potest consequi anima, nisi iteratè corpori cōjungatur, quia ut ait D. Thomas 4. contra Gent. cap. 79. *Felicites ultima est felicis perfectio: cuiuscumque igitur deest aliquid ad perfectionem, nondum habet felicitatem perfectam, quia nondum ejus desiderium totaliter quietatur:* Ergo anima separata à corpore, desiderat illi reuniri, ut completam & perfectam felicitatem obtineat; subindeque status ille non est de potentia Dei ordinata possibilis, in quo non est possibilis resurrectio mortuorum, seu reunion animæ separata cum corpore.

14. Respondeo negando Majorem, & ad illius probationem dico, quod licet in statu elevationis naturæ humanæ ad ordinem supernaturalem, anima separata à corpore desideret illi reuniri, ut completam felicitatem consequatur, hoc tamen non appeteret in statu naturæ puræ. Ratio est, quia in primo statu anima separata à corpore, cognoscit per lumen naturale intellectus, illum cognoscamus valde imperfectè, & tantum ut Authorem naturæ, ex illo in nobis exurgit desiderium quoddam imperfectum, illum cognoscendi & videndi ut authorem naturalem, & quantum ad illa prædicata & attributa quæ in creaturis relucunt. E contra verò, cùm per fidem illum perfectè & ut authorem gratiæ & gloriæ cognoscamus, ex tali cognitione supernaturali, oritur in nobis desiderium connaturale, & tali cognitioni proportionatum, videndi illum ut est in se.

15. Secundò respondent alij, S. Doctorem velle, hominem appetere naturaliter claram Dei visionem, non appetitu innato, sed elicito, non quidem absoluto & efficaci, sed inefficaci & conditionato, si nimis est esse possibile creaturam Deum intuitivè videre. Nec valet quod in contrarium objicit predictus Recentior, nempè quod D. Thomas locis citatis probat possibiliter visionis ex illo appetitu: ex appetitu autem elicito, inefficaci & conditionato, non concluditur possibilitas rei appetitæ, cùm hujusmodi appetitus sibi in impossibilia feratur. Huic enim instantiæ respondimus in tractatu de visione beata, ad finem capituli primi. Unde ad hunc locum Lectorem remittimus, ne eadem hic inutiliter repetamus.

16. Objicit secundò idem Author: in statu naturæ puræ homo miseriis, pœnis, & arumnis, atque etiam morti subjaceret: sed non est iustum hominem affligi morbis, doloribus, & morte, nisi hæc per peccatum promoveret: Ergo status naturæ puræ non est